

Journalister: Trond Sundnes og Jostein Løvås

Prosjektets tittel: Agenten

Publisert: I Dagens Næringsliv i perioden 02. oktober 2007 til januar 2008. Hovedartikkelen ble trykket 31. desember 2007.

Redaksjon: Dagens Næringsliv, postboks xx, 1007 Oslo.

Kontaktperson: Trond Sundnes, telefon: 91600214

AGENTEN

** I 2000 og 2001 betalte Norsk Hydro 6,85 millioner dollar (60 millioner kroner) til en libysk konsulent.

** Vi har funnet ut at konsulenten var Abdurrazag Gammudi, og betalingen skjedde som en følge av en opprinnelig avtale inngått med oljeselskapet Saga Petroleum. Gammudi fikk betalt for det som skulle være uavhengig konsulentbistand til de to selskapene i Libya. Hydro og StatoilHydro igangsatte granskning av avtalen og utbetalingene 1. oktober 2007.

** Men Gammudi var ingen vanlig konsulent. Samtidig som han tilbød sine tjenester til Saga og Hydro, var han knyttet til den libyske etterretningstjenesten, under tjenestens leder Musa Kusa. Gammudi opptrådte i samme tidsrom også på vegne av det libyske statlige investeringsselskapet LAFICO i Sør-Afrika.

** Lafico har eierskapskoblinger til det libyske statsoljeselskapet NOC, som Saga og Hydro forholdt seg til, og som Gammudi skulle gi selskapene bistand i forhold til.

** I Sør-Afrika pleiet Gammudi i samme periode også kontakt med noen av daværende president Nelson Mandelas nærmeste medarbeidere. Dette skjedde samtidig som Mandela støttet statsleder Muammar Gaddafi i hans kamp for å få hevet sanksjonene mot Libya.

1. Redegjørelse for arbeidet;

1.1 Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

1. oktober skulle vært en festdag for det fusjonerte StatoilHydro. I stedet for å feire fusjonen måtte selskapet informere om at det ville bli startet undersøkelser rundt en konsulentavtale knyttet til Hydros oljeengasjement i Libya. Både StatoilHydro og Hydro sendte ut hver sin pressemelding ([StatoilHydro](#), [Hydro](#)). Flere journalister ble satt på saken, og i løpet av fusjonsdagen hadde DN som eneste medium fått tilgang til informasjon om både konsulenten og hans selskap gjennom en kilde. Informasjonen var imidlertid begrenset til følgende to opplysninger.

- * Konsulenten skulle hete Gamoudi
- * Selskapet hans skulle hete Vexol

Disse to opplysningene var et godt utgangspunkt for å kunne komme videre i saken, og det ble diskutert om vi burde spare dem. Men i frykt for at andre hadde greid å tilegne seg samme informasjon på fusjonsdagen, ble navnet på konsulenten og selskapet hans publisert 2. oktober.

I ettertid kan vi si at arbeidet begynte tirsdag 2. oktober. Men der og da var det egentlig bare en "vanlig dag på jobben". Samme dag som vi selv publiserte opplysningene vi satt på om navnet på konsulenten og hans selskap, ville vi forsøke å undersøke disse opplysningene.

Vi hadde da fått nok en opplysning fra en annen kilde:

- ** Konsulentselskapet Vexol skulle være registrert i Sør-Afrika.

Vi hadde tre små brikker i det som skulle vise seg å være et stort puslespill.

Arbeidet begynte med et søk på det sørafrikanske selskapsregisteret [CIPRO](#). Det sørafrikanske selskapsregisteret har, som Brønnøysundregisteret, mulighet til gratis søk for basisinformasjon. Vi søkte på "Vexol", som ga oss treff på et selskap med navn [Vexol S A](#), registrert i 1997. Selskapet var registrert på samme tid som samarbeidet mellom Gammudi og Saga Petroleum antas å ha begynt. For å komme videre måtte vi betale med kredittkort. Et søk i den fullstendige databasen ga oss også navnet på direktøren i selskapet: Abdurrazag Khaclea Gammudi. Fra å sitte med tre brikker, basert på to kilder, satt vi plutselig med det som var en bekreftelse på kildeopplysningene. Det fantes et selskap i Sør-Afrika med en direktør som het Gammudi.

Dette ble starten på det som etter hvert skulle vise seg å bli jakten på Gammudi.

2. Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Dette var ikke et stort prosjekt da vi begynte. Så det eksisterte heller ingen store gjennomarbeidede problemstillinger. For oss var spørsmålet ganske enkelt: Hvem er Gammudi?

3 Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv. (vi krever ikke at du røper eventuelle kilder som er lovet kildevern!)

3.1 Organiseringen av arbeidet

Vi har gjennomgående vært to journalister på saken. En av journalistene har jobbet med oljeindustrien i flere år, mens den andre har god kjennskap til datastøttet journalistikk. Dette viste seg å være en god match i denne saken. Vi har fått god bistand fra journalist Stefaans Brummer i den sørafrikanske avisen Mail & Guardian. Verdifull bistand har også blitt gitt av kollega Anders Bjartnes. Videre har vi blitt tett coachet av leder i finansavdelingen, Terje Erikstad, og nyhetssjef Magne Storedal. Ansvarlig redaktør Amund Djuve har også vært tett på saken.

3.2 Metodebruk

I løpet av de fire månedene vi har jobbet med saken har vi:

- a) Drevet research i 16 land på tre kontinenter. Vi har vært i tre av landene selv, resten har blitt gjort i hovedsak gjennom datastøttet research og telefon.
- b) Vi har vært i kontakt med anslagsvis 60 muntlige kilder, og ytterligere rundt 20 på epost. Bare en av kildene har uoppfordret tatt kontakt med oss. De resterende har vi selv oppsøkt.
- c) Vi har hentet ut selskapsinformasjon om rundt 60 selskaper i forskjellige land.
- d) Vi har gjennomgått anslagsvis 800 sider med dokumentasjon og informasjon
- e) Vi har gjort langt over 1000 internettsøk.

Vi har systematisert informasjonen vår etter beste evne. Siden begge journalistene er ”rotehuer”, har vi hatt svært god nytte av [Google desktop](#). Programmet indekserer PC-en, og gjør det mulig å søke på egen PC som man søker på internett.

Vi vil i denne metoderapporten etter beste evne gjennomgå vårt arbeid. For oss har saken hatt to faser, sammenfallende med to publiseringsperioder (Oktober og desember 2007/januar 2008). Derfor har vi også delt opp metoderapporten i to deler. På denne måten vil vi forsøke å vise hvordan vi har jobbet.

Enkelte kilder og noe informasjon er blitt utelatt av rapporten av kildevernhensyn. Disse kildene er i hovedsak personer som har fortalt oss at de frykter for konsekvensene dersom deres identitet skulle bli kjent. Vi har på eget initiativ valgt å anonymisere personer som ikke har vært klar over at de vært våre kilder.

4.0 Gjennomgang av arbeid og metodebruk – Del 1

4.1 Innledende informasjonsinnhenting

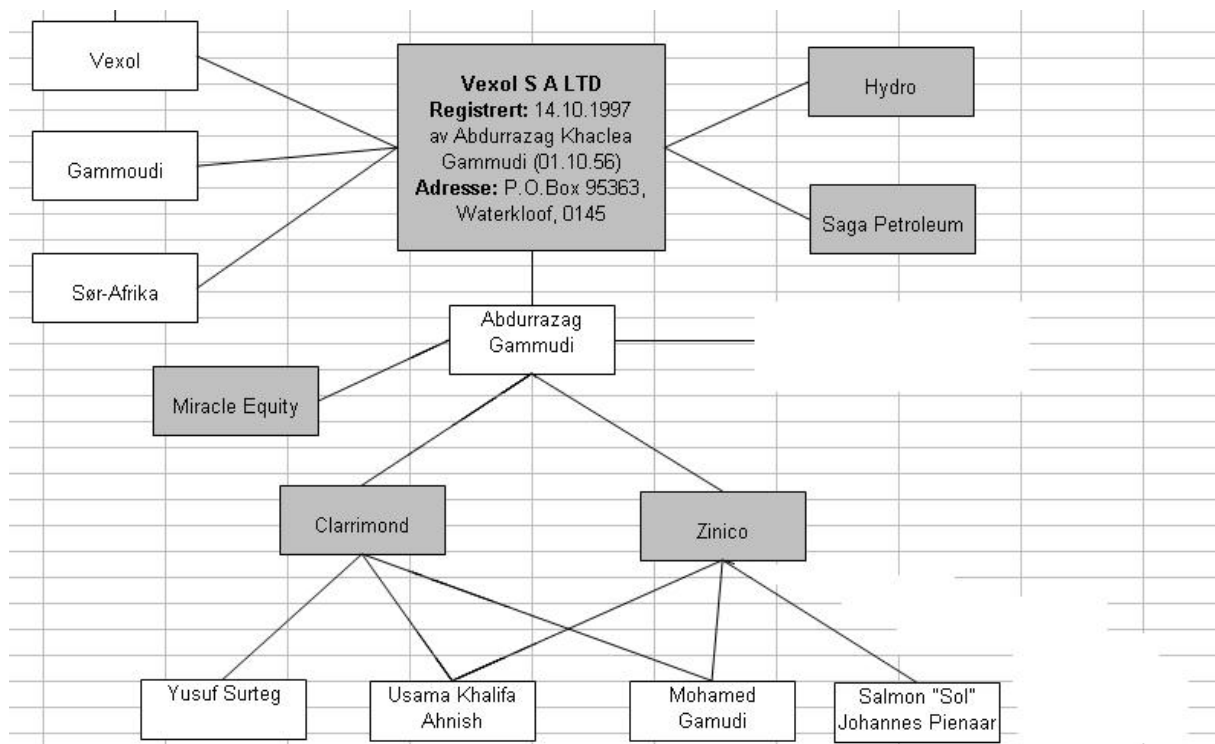
Vi ante ingenting om Gammudi da vi begynte arbeidet. Vi hadde ingen kilder som kunne gi oss mer informasjon om ham enn de tre brikkene i puslespillet vi hadde fått: Gamoudi, Vexol og Sør-Afrika. StatoilHydro og Hydro var hermetisk lukket når det gjaldt til å gi ut informasjon. Heller ikke tidligere Saga-ansatte ville snakke.

Opplysningene i det sørafrikanske regnskapsregisteret CIPRO var i utgangspunktet begrenset til en kort oppstilling av informasjon om selskapets stiftelsesdato, direktør, revisor og adresse (Se vedlegg 1).

Den umiddelbart viktigste oppdagelsen var at det var et sammenfall i tid mellom Gammudis engasjement for Saga og Hydro, og tidspunktene han etablerte selskaper i Sør-Afrika. Basert på informasjonen vi fant om Vexol startet vi et søk på adresser, navn og revisor i sørafrikanske telefonkataloger. Resultatet var magert. Adressen til selskapet tilhørte et datafirma, revisoren kjente ikke til selskapet. Og Gammudi var ikke å finne. Vi gjorde samtidig søk etter Gammudi, som vi nå også hadde fornavnet på, på internett, uten hell. Etter flere timers søk og telefoning forsto vi at dette ikke ville føre oss noen vei, og startet derfor en kartlegging av Gammudis andre aktiviteter i Sør-Afrika.

4.2 Gammudis nettverk

Gjennom de ulike søkemulighetene som var i CIPRO-registeret, kunne vi først fastslå at Gammudi hadde vært involvert i fire selskaper i Sør-Afrika fra 1997 og frem til i dag. Gammudi hadde brukt tre forskjellige skrivemåter av navnet sitt, og var registrert med tre ulike registreringsnummer i basen. Vi fant også ut at Gammudi bare var alene i ett av selskapen. I de tre andre satt han sammen med andre personer. Basert på søkene og resultatene satte vi opp et diagram (figur 1).

Figur 1

(noen opplysninger er fjernet)

Vi brukte Excel, og tegnet bokser og diagram for hånd. Her prøvde vi for vår egen del å visualisere det vi hadde funnet så langt. Dette var en metode vi skulle benytte oss av hele veien, og som skulle vise seg å være et viktig verktøy.

Vi begynte nå å undersøke identiteten bak navnene vi hadde fått opp, og vi undersøkte deres mulige selskapstilknytninger. Jobben var vanskelig, særlig fordi informasjonen i CIPRO var unøyaktig. Eksempelvis fant ikke et eneste internettreff på Yusuf Surteg. Men etter flere søk, med bruk av informasjonen vi hadde om ham i selskapsregisteret fikk vi til slutt napp ved å gjøre et søk på adressen som Surteg sto oppført med i CIPRO: "Postal: P O BOX 1917, JOHANNESBURG, 2000".

Ved å søke i Google på "box 1917, Johannesburg" fikk vi følgende treff:

[Mr Yusuf SURTEE \(Profile\) Who's Who of Southern Africa](#)

Postal Address, Telephone, Facsimile, E-mail Address. PO **Box 1917 Johannesburg** 2000, 011 895-2170. © Copyright 2007 24.com. All rights reserved. ...

Yusuf Surtee viste seg å være en kjent sørafrikaner – både som Mandelas skredder, Mandelas faste utsending til Saudi-Arabia og en forretningsmann som var knyttet til våpenindustrien. Sol Pienaar fant vi ikke noe på umiddelbart.

Mohammed Gamudi og Usama Khalifa Ahnish fant vi ingen informasjon om. Vi fant en tunisisk OL-vinner og en libysk ambassadør til Ghana som het Mohamed Gamudi, uten at vi var i nærheten av å kunne koble disse til "vår" Gamudi. Vi gjorde flere hundre søk på internett i denne innledende fasen. Vi etablerte samtidig kontakt med to personer hos CIPRO som bisto oss i å lete frem informasjon på en best mulig måte.

4.3 Turen til Sør-Afrika

På dette tidspunktet ble beslutningen tatt om å reise til Sør-Afrika, blant annet for å få tilgang på alle selskapsdokumentene, noe som krevde oppmøte hos Cipro i Pretoria. I tillegg kunne det være en sjanse for at Gammudi fortsatt opererte der nede. Journalisten brukte dagene i Pretoria til å følge opp informasjon vi hadde funnet på nettet.

- a) Flere advokatkontorer og revisorer ble besøkt, basert på funnene i CIPRO.
- b) I tillegg reiste journalisten til CIPRO for å ta ut rundt 100 sider dokumentasjon på selskapene – dokumentasjon som ikke finnes på nettet. I denne dokumentasjonen fant vi også navnet på avgåtte direktører i selskapene. Blant disse et nytt navn: Bobby Makwetla som ikke stod i online-informasjonen.
- c) Det ble tatt bilder av postkassene som vi hadde fått adressen til.
- c) Journalisten fikk hjelp til å spore opp kona til KJ "Bobby" Makwetla. Dette ledet videre til et intervju med Makwetla på kontoret. Også Salomon Johannes Pienaar ble nå identifisert under kallenavnet "Sol" Pienaar. Både Makwetla og Pienaar viste seg å være sentrale ANC-menn.
- d) Yusuf Surtee ble intervjuet på telefon.
- e) Det viktigste utbyttet av turen, sett i ettertid, var imidlertid kontakten som ble opprettet med journalist Stefaan Brummer i den sørafrikanske avisen Mail & Guardian. I løpet av tiden frem til jul bisto Brummer oss med både informasjonsinnhenting samt kildesamtaler.

4.4 Visumsøknaden

Riktignok hadde vi mye informasjon å undersøke i Sør-Afrika, men Gammudi var tross alt fra Libya. Vi bestemte oss for å søke om visum til Libya. Basert på at vi allerede hadde skrevet en del om Gammudi, hadde vi ikke overvettets godt håp om å få visum. To uker senere skulle det arrangeres en stor internasjonal konferanse i Libya om Darfur-konflikten der Norge hadde en sentral rolle. Vi sendte dermed av gårde en visumsøknad til det libyske konsulatet i Stockholm og ga uttrykk for ønske om å dekke Darfur-konferansen og oljeaktiviteten i Libya. Vi ble lovet rask saksbehandling, men vi forsto snart at det ikke gikk veien. I den tredje samtalen fikk vi vite at konsulatet angivelig ikke hadde mulighet til å ringe ut, ikke hadde internettilgang og at konsulatet ikke kunne sette oss i forbindelse med den eller dem som behandlet søknaden. Vi måtte bare vente på svar fra Tripoli. Til dags dato har vi ikke fått visum. UD brukte til sammenligning to dager på å få visum for sine ansatte til Darfur-konferansen.

4.5 Hjelp i Tripoli

Mens vi søkte om visum, skaffet vi oss ekstern hjelp i Tripoli. En av journalistene hadde vært i Tripoli på oppdrag en gang tidligere, og forsøkte nå å bruke sin kunnskap til å skaffe kontakter der nede. Først og fremst ville vi undersøke de libyske adressene som var oppført på personene vi hadde funnet i det sørafrikanske selskapsregisteret. Vi fikk kilder til å jakte på Mohamed Gammudis postboks og adresse. Etter to dager hadde kildene våre i Libya skaffet bilde av postboksen og navnet på eieren, Mohamed Gamudi, samt telefonnummeret hans i Tripoli. Dette telefonnummeret virker, men telefonen har aldri blitt besvart når vi har ringt.”

4.6 Søk i blinde

Vi hadde begynt å danne oss et bilde av Gammudis nettverk, men vi var ikke i nærheten av å finne Gammudi. Vi begynte derfor å søke på internett etter Gammudi-navnet i tilknytning til Libya og andre stikkord. Vi søkte etter de vanligste formene av navnet, Gammudi, Gamudi, Gamoudi. Disse tre navnene har alene rundt 6000 treff i Google. Vi søkte også etter andre mulige og naturlige koblinger til Abdurrazag Gammudi. Vi satt til slutt igjen med en liste på navn på personer som vi begynte å kontakte på mail og telefon.

I denne runden var vi i kontakt med personer både i og utenfor Libya. Vi brukte i noen tilfeller halvveis skjult identitet ved at vi presenterte oss med fullt navn, uten å oppgi at vi ringte fra en norsk avis. På denne måten kan vi i ettertid si at vi fikk informasjon som vi ikke hadde fått på annet vis.

Basert på metodebruken har vi pålagt oss selv klare begrensninger i forhold til å avsløre identitet og oppholdssted til personer som ikke har vært klar over at de har snakket med oss. Derfor kan vi bare beskrive disse samtalene helt generelt. En av personene ble redd etter hvert som vi tok kontakt flere ganger. Den fjerde gangen, etter at vi hadde avslørt at vi var jouranlister, la personen på med følgende beskjed. ”My friend, I can’t talk with you”.

Et hovedproblem i disse samtalene var å vite at vi snakket om den samme Abdurrazag Gammudi. For å forsikre oss om dette hadde vi følgende informasjon som vi kunne kontrollere opp i mot:

- a) Vi hadde hans adresse i Tripoli fra de fullstendige selskapsdokumentene i Pretoria.
- b) Vi hadde en kobling til norske selskaper og til oljeindustrien.
- c) Vi visste at han hadde drevet forretninger med Mohammed Gammudi.

Gjennom disse samtalene fikk vi blant annet bekreftet et slektsbånd mellom Abdurrazag Gammudi og Mohamed Gamudi. Og vi fikk informasjon om at Mohamed Gamudi var ambassadør i Ghana.

4.7 Ambassadøren

Kontakten med libyske ambassader og konsulater har vist seg å være vanskelig. Det gikk ikke mye bedre enn i Stockholm da vi forsøkte å få kontakt med ambassadør Mohamed Gamudi i Ghana. Personen vi nylig hadde snakket med hadde sagt ambassadøren var en nær slektning av Abdurrazag Gammudi. Skulle vi skrive en sak, måtte vi imidlertid konfrontere ambassadøren. Denne konfrontasjonen – eller forsøket på konfrontasjon – skjedde gjennom en rekke telefonsamtaler. Vi fikk aldri snakke med ambassadøren selv. All kontakt gikk via ambassadørens sekretær. Sekretæren ville aldri ville oppgi navnet sitt og ble stadig mer sint.

Vi stilte konkrete spørsmål om Mohamed Gamudis forhold til Abdurrazag, samt hans tilknytning til Sør-Afrika. Ambassadøren benektet å kjenne Abdurrazag og avviste gjennom sin sekretær noen forbindelse overhode til Sør-Afrika. Siden vi hadde Gammudis alder fra det sørafrikanske selskapsregisteret, tenkte vi at vi kunne forsøke å få bekreftet identiteten hans på denne måten. Dette endte opp med følgende svar på ambassadørens alder: "Han kan være 22 år, 24 år, 40, 50 eller 60 år. Jeg aner ikke hvor gammel han er. Men dere må ha tatt feil person."

Vi ble til slutt truet med at våre forespørsler ville kunne føre til diplomatiske problemer mellom Norge og Libya, og at vår oppførsel (at vi ringte ambassadøren ved hans sekretær) ville bli meldt til norsk UD.

4.8 I mål?

Ambassadørens vegring for å svare på våre spørsmål var for så vidt verken en bekreftelse eller avkreftelse, men vi hadde nok informasjon til å trykke saken. På dette tidspunktet hadde vi fått nok en ny bekreftelse fra en kilde på at Mohamed Gamudi i Ghana var identisk med den Mohamed Gamudi som hadde etablert selskap med Abdurrazag Gammudi i Sør-Afrika. I en annen kildesamtale ble det for øvrig påstått at Abdurrazag Gammudi var koblet til den libyske etterretningstjenesten, og til en viss Kusa som skulle være etterretningssjef. Det ble også sagt at Gammudi hadde operert på vegne av et libysk statlig selskap mens han var i Sør-Afrika.

Vi hadde på dette tidspunktet lagt ned mye arbeid og var bekymret for at andre var på samme sak. Samtidig satt vi nå på nok informasjon til at vi kunne pulisere saker.

- a) Vi hadde etablert en forbindelse fra det libyske maktapparatet til Abdurrazag Gammudi. Abdurrazag Gammudi, som hadde fått betalt 60 millioner kroner fra Hydro for konsulentarbeid, hadde en bror som var ambassadør.
- b) Gjennom kildesamtaler hadde vi fått opplysninger som viste at Gammudi hadde arbeidet som pilot for Ghaddafi.
- c) Videre viste alle adresser i Sør-Afrika seg å være blindspor. Advokatkontorene og revisorene hadde ikke hørt om Gammudiene. Og selskapet Vexol var stiftet for å drive med blant annet motorsykelreparasjoner, ifølge selskapsregisteret.
- d) Besynderlig nok hadde Abdurrazag Gammudi hatt kontakt med sentrale personer knyttet til ANC i samme periode som han jobbet for Saga og Hydro.
- e) Og ikke minst: Gammudis forretninger i Sør-Afrika skjedde på samme tid som han arbeidet for Saga og Hydro.

I perioden fra 2. oktober til 13. oktober skrev vi følgende saker:

- 40 mill. til Sør-Afrika 05.10.2007
- Aner ikke hvem Gammudi er 06.10.2007
- Hydro-hjelperen som forsvant 13.10.2007

Men vi hadde mange ubesvarte spørsmål, som sakene for så vidt også gir inntrykk av.

5. Gjennomgang av arbeid og metodebruk - Del 2

Vi hadde nå holdt på i to uker. Ingen andre andre medier gikk inn i saken. Vi bestemte oss derfor for å ta oss god tid til å sjekke ut resten av informasjonen vi hadde. Hvis vi kunne påvise at Gammudi hadde kobling til et libysk statselskap eller til libysk etterretning ville det sette saken i et nytt lys.

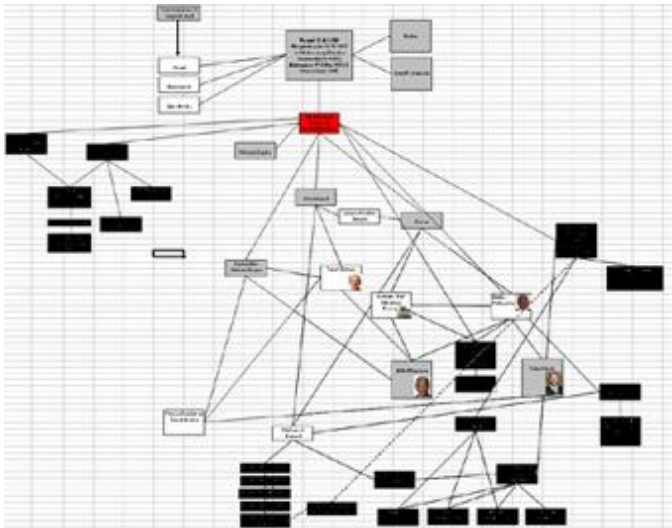
Nye problemstillinger

Målet var fremdeles å få informasjon om Gammudi, og tre ulike problemstillinger ble skissert:

- Libysk etterretning:** Kunne vi få verifisert opplysningene om Gammudis kobling til etterretningstjenesten og Musa Kusa?
- Gammudis forhold et libysk statselskap:** Kunne vi greie å koble Gammudi til noen form for handel i Sør-Afrika på vegne av et libysk statselskap?
- Gammudis forhold til ANC:** Hvorfor opererte Gammudi, en oljekonsulent fra Libya, i selskaper sammen med sentrale ANC-personligheter?

5.1 Gammudis nettverk II

Vi gjennomgikk all informasjon vi hadde på nytt. En nyttig øvelse, siden vi da fant opplysninger vi allerede hadde fått, som nå var sentrale i forhold til de nye problemstillingene våre. Vi la all informasjonen om personer, koblinger og selskaper inn i vårt diagram, som nå var blitt noe større (Figur 2) Vi la ikke bare inn selskapsinformasjon, men også personlige relasjoner, møter og andre kontaktpunkter som kunne knytte personer sammen. Mulige kontaktpunkter ble lagt inn som stiplede linjer, mens sikre koblinger ble lagt inn som hele linjer.

Figur 2 *Av kildevern hensyn er bildet sladdet og lavoppløslig*

Og vi intensiverte på nytt arbeidet med å gå opp selskaper og personer vi kunne knytte til Gammudi. I korte trekk gjorde vi dette på følgende måte:

- Vi sjekket Gammudis forretningspartnere og deres selskaper
- Vi sjekket forretningspartnernes andre selskaper og deres forretningspartnere.
- Vi forsøkte å kontakte alle. På det lengste har vi vært i kontakt med personer som ligger 4 ”selskapsledd” fra Gammudi.

Dette var trolig det isolert sett mest tidkrevende arbeidet. På denne måten fant vi spor av at Gammudi kunne ha drevet forretninger utenfor Sør-Afrika. Og vi fant forbindelser til kontaktene hans i Europa. Vi forsøkte å kontakte alle personene vi kom over – med mer eller mindre hell. Noen kunne si noe om Abdurrazag Gammudi. Men ingen kunne hjelpe oss å komme i kontakt med ham. Likevel satt vi med en etter hvert god oversikt over nettverket hans.

5.2 God hjelp med god kilde

Omtrent på samme tid begynte samarbeidet vårt med journalist Brummer i Sør-Afrika å materialisere seg. Gjennom vår research hadde vi kommet over navnet på en person som Brummer hadde kjennskap til fra tidligere. Brummer fikk ordnet et møte, og kildesamtalen gav oss et innblikk i aktiviteten til både Abdurrazag Gammudi og de andre libyerne i Sør-Afrika. Kilden hadde delvis førstehåndskunnskap og delvis annenhånds kunnskap om personene vi jaktet på. Han knyttet Abdurrazag Gammudi tett til forretninger i Sør-Afrika, og kunne navngi et konkret hotell som Gammudi skulle ha forsøkt å kjøpe opp. Ifølge kilden gikk imidlertid handelen i vasken. Vi fikk også ny informasjon om andre forhold som kunne sjekkes.

5.3 Bekreftelse: Hotell-avtalen

Vi hadde et hotellnavn, og vi hadde navnet på et libysk statsselskap Lafico, selskapet som Gammudi skulle ha forsøkt å kjøpe hotellet for. Vi fikk nye kilder og søkte etter informasjon om Lafico. Lafico er Libyas offisielle statlige investeringsselskap i utlandet, som det blant annet fremgår av denne artikkelen i [Bloomberg](#). Videre er Lafico gjennom deleierskap i et annet selskap knyttet til NOC, det libyske statsoljeselskapet som Gammudi bisto Saga og senere Hydro med å få innpass i avtaler med. Alt dette basert på internett-research. Vi satt på nok informasjon til at vi kunne konkludere med at Gammudi hadde operert på vegne av Lafico. Handelen hadde ikke gått i boks. Et søkt på CIRPO viste at hotellet i dag er eid av selskapet Ensemble Hotel Holdings, et 100 prosent eid datterselskap av Lafico – selskapet som Gammudi arbeidet for. Det så ut som noen hadde fullført Gammudis jobb.

5.4 Dissidentene

På dette tidspunktet begynte manglende informasjon fra Libya og fra libyere å bli et hovedproblem. Kontakten vi hadde brukt for å få informasjonen om postboksen til Gammudi hadde fått kalde føtter. Vedkommende mente det ikke var trygt å hjelpe oss lenger. Vi hadde forsøkt å kontakte libyske selskaper og norske selskaper, uten hell. Og det norske generalkonsulatet viste seg å være drevet av StatoilHydro – som var involvert i saken. Vi måtte tenke alternativt.

Vi kontaktet først norske organisasjoner som kunne tenkes å kjenne eksil-libyere – men uten hell. Deretter brukte vi igjen internett, og søkte opp organisasjoner for eksil-libyere. Vi sendte ut tre e-poster til tre ulike land i to verdensdeler. Vi fikk svar fra en person, sjefen for en større eksilorganisasjon. Han har bedt om kildebeskyttelse, og blir derfor ikke navngitt. Vedkommende brukte halvannen uke å besvare spørsmål vi hadde sendt over. Vi ba rett og slett om informasjon om de tre libyerne våre: Abdurrazag Gammudi, Mohamed Gammudi og Usama Khalifa Ahnish, uten å legge ut om våre antagelser. Svaret lot vente på seg – men var oppsiktsvekkende og avgjørende for vårt videre arbeid. Det inkluderte detaljerte opplysninger om libysk etterretning, om Abdurrazag Gammudi og ikke minst om Usama Khalifa Ahnish – mannen som hadde vært i selskap med Gammudi i Sør-Afrika og som vi foreløpig ikke visste noe om. Ahnish var ifølge informasjonen sønn av den militære etterretningssjefen i Libya, og fra samme [klan](#) som Muammar Gadaffi. Denne innledende kontakten førte etter hvert til at vi kom i kontakt med eksil-libyere i flere land. Vi satt til slutt med et nettverk som kunne bistå oss i å bekrefte og avkrefte en rekke opplysninger, og vi hadde i praksis tilgang til oppdatert informasjon fra innsiden av Libya.

5.5 Undersøkelser i USA

Mens vi arbeidet med dette prosjektet var en av journalistene i USA på et IJ-kurs kalt "Følg pengene". Metodene som ble vist der, ble nyttige i videre research. Journalisten fikk også brukt to dager i Washington for å jakte på spor i saken.

- a) Besøk til [National Archives](#), Maryland. Der fikk journalisten tilgang til informasjon om libysk etterretningstjeneste på 80-tallet.
- b) Videre besøkte journalisten Washingtons hovedbibliotek, [Martin Luther King Jr. Memorial Library](#), og gjennomgikk mikrofilm med gamle Washington-aviser, blant annet Washington Star (som har gått inn). Bakgrunnen var kildeopplysninger som knyttet noen av personene i vår research til hendelser i Washington tidlig på 80-tallet, samt søk på googles tjeneste for avisarkiv-søk.

5.6 Bekreftelse: Etterretningskontakten

Etter to måneders arbeid hadde vi i slutten av november nok informasjon til å kunne fastslå at Gammudi hadde arbeidet på vegne av den libyske etterretningstjenesten. Vi satt med dokumentasjon og en rekke kildebekreftelser fra fire ulike land, deriblant også fra Libya.

5.7 Nye spor i Sør-Afrika

Vi hadde fått verifisert hotellavtalen. Vi hadde fått verifisert etterretningskontakten. Men vi var ikke kommet til bunns i forhold til Gammudis Sør-Afrika nettverk. Hva gjorde Gammudi sammen med ANC-toppene?

Vi hadde i arbeidet fått flere opplysninger som knyttet kontakten til det diplomatiske spillet rundt forhandlingen om frigivelsen av de mistenkte agentene bak Lockerbieulykken i 1988. Det var også et sammenfall i tid: Abdurrazag Gammudi begynte å etablere selskaper i Sør-Afrika i samme måned som Nelson Mandela hadde sitt første omstridte besøk til Libya – midt under FN-boikotten av Libya. Og dette skjedde på samme tid som Gammudi jobbet for Hydro og Saga. Vi innså at vi sto med beina plantet i et storpolitisk spill.

Vi etablerte følgende hypotese: Libya var under massiv boikott, og kunne ikke drive forretninger med utlandet. Likevel ble det satt opp en avtale med et norsk selskap som innebar en stor utbetaling til Sør-Afrika. Denne utbetalingen kunne ha en forbindelse med Sør-Afrikas massive støtte til Ghaddafi og regimiet i Libya.

5.8 Informasjonsinnhenting fra nettet

Ingen av oss hadde særlig kjennskap til Lockerbie-forhandlingene, ei heller sanksjonsbestemmelsene og forholdet mellom Sør-Afrika og Libya. Vi startet derfor en omfattende informasjonsinnhenting. Målet var å se om vi kunne få sannsynliggjort påstander fra kildesamtalene og finne belegg for vår hypotese. I noen tilfeller gikk vi inn i databaser for å finne det vi lette etter, men i hovedsak var dette fra åpne kilder på internett. Vi undersøkte de aktuelle ANC-personene og forholdet mellom Libya og Sør-Afrika. Dette ble noen av de mest sentrale kildene:

- a) Vi fant sentral informasjon i ANC sine egne daglige pressebriefinger
- b) Fleres studier av forholdet mellom Libya og Sør-Afrika, samt Lockerbieforhandlingene, gav oss et godt bilde av situasjonen.
- c) Rettsreferatene fra saken om "The South African Chemical and Biological Warfare Programme", inkluderte også forholdet til Libya og ikke minst libyske agenter.
- d) Vi søkte i arkivene til sørafrikanske aviser og magasiner.
- c) Vi fant intervjuer med sentrale libyske embetsmenn som fortalte hvordan de etablerte selskaper for å unngå internasjonalt søkelys på dem.

Igjen gav søkene oss nye kilder som kunne brukes i forhold til det vi til slutt skulle publisere.

5.9 Konklusjon ANC-kontakten

Vi satt til slutt igjen med kildebekreftelser på at kontakten mellom Gammudi og ANC-mennene ble initiert av libyske myndigheter, ved en navngitt libysk embetsmann. ANC-personene hadde sentrale roller rundt Nelson Mandela, og minst en av dem var involvert i Lockerbie-forhandlingene. Og kontakten ble initiert i samme periode som Mandela kjempet for Libya. I en situasjon der Libya var internasjonalt boikottet, fikk libyske statsborgere etablere selskaper i Sør-Afrika. Dette var mer enn nok til å kunne bruke dette i en sak. Men vi vet ikke hvor det ble av de 60 millioner kronene som Hydro betalte til Gammudi og selskapet Vexol. Vi vet ikke hva slags forretninger som skjedde mellom disse personene. Den eneste forklaringen vi sitter igjen med, er den Bobby Makwetla ga på sitt kontor: At de skulle drive med strutseoppdrett.

5.10 Bildet

Fra oktober til midt i desember jaktet vi på en mann som vi ikke engang visste hvordan så ut. I alle disse ukene var vi på jakt etter Gammudi - og om ikke annet et bilde av mannen. I tillegg til at bildet var viktig i forhold til saken som skulle trykkes, hadde et bilde av Gammudi en annen svært viktig funksjon: Da kunne vi få verifisert at kildene våre snakket om den samme mannen. Og vi kunne med 100 prosent sikkerhet si at mannen bak selskapet i Sør-Afrika var den samme mannen som de norske selskapene hadde forholdt seg til. Bildet kom til oss på mail andre uka i desember, som følge av kildearbeidet vi hadde bedrevet.

5.11 Hvor er Gammudi?

I Libya, Frankrike, Sveits, Tyskland, Marokko, Sør-Afrika, Pakistan? Dette var land som vi gjennom arbeidet vårt hadde knyttet til Abdurrazag Gammudi - med større eller mindre sannsynlighet. I tillegg jaktet vi fortsatt etter ham på nettet, og prøvde alle mulig stavemåter. Det førte blant annet til telefoner til en FN-organisasjon, til en amerikansk domstol, til FBI, til en tysk forsker, det sveitsiske regnskapsregisteret og ikke minst til tilfeldige Gammudier i Libya. Vi forsøkte å få bistand fra norske utenriksstasjoner. Vi forsøkte også amerikanske utenriksstasjoner i sentrale land. Alt uten hell. Det mest konkrete vi visste om bevegelsesmønsteret hans er var at "han er mye på reise". Vi visste at han hadde eller hadde hatt flere statsborgerskap.

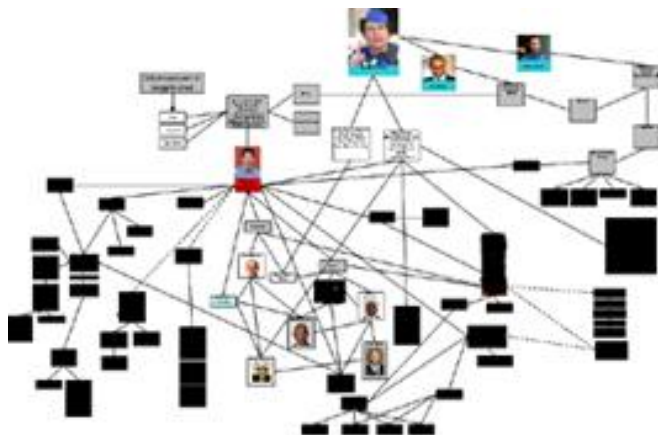
5.12 Den norske siden

Parallelt jobbet vi med å finne informasjon i Norge om konsulentavtalen og om norsk aktivitet i Libya i den aktuelle perioden. Vi så raskt at jo mer informasjon vi hadde om Abdurrazag Gammudi, jo enklere var det for oss å få konkret informasjon fra kilder i Norge. I vår informasjonsinnhetenting i Norge har vi blant annet gjort følgende:

- a) Kollega Anders Bjartnes gjennomgikk regnskapene og årsrapportene til Saga Petroleum i de aktuelle årene. Resultatene ble satt opp i et excel-ark. Dette gav oss en oversikt over pengestrømmer, og ikke minst en oversikt over ansvarlige personer i Saga på slutten av 90-tallet.
- b) Vi har gjennomgått årsrapportene til Hydro i de aktuelle årene
- c) Vi har saumfart Elektronisk postjournal på jakt etter dokumenter om Saga og Hydros libya-engasjement. Dette har resultert i oppsiktsvekkende mye dokumentasjon, inkludert dokumenter som tidligere har vært gradert. Dokumentene har vist hvordan Saga Petroleum tenkte, og hvordan man forholdt seg til sanksjonene på 90-tallet.
- d) Vi har gjennomført en rekke kildesamtaler, og har vært i kontakt med samtlige personer som var involvert i avtalen, både i Saga- og Hydro-perioden.

5.13 Konfrontasjon

I midten av desember hadde vi de bekreftelsene vi trengte på å kjøre en historie om både Agent-tilknytningen, ANC-tilkoblingen, Lockerbie og hele spillet rundt konsulentavtalen. Da hadde ”kartet” vårt utviklet seg videre, og så slik ut (Figur 3)

Figur 3 *Av kildevern hensyn er bildet sladdet, og lavoppløslig*

Vi måtte nå gi en rekke personer og selskaper mulighet for tilsvarende.

a) Libya:

Etter å ha forsøkt å få kontakt med libyske myndigheter i Tripoli, uten hell, bestemte vi oss for å la spørsmålene våre gå via den libyske ambassaden i London. Vi sendte fax 17. desember, og redegjorde for fakta i saken vi skulle trykke. Videre ba vi om intervju med Musa Kusa, Abdurrazag Gammudi, Usama Kalifa Ahnish og Mohamed Gammudi. Vi ba samtidig om en kommentar fra libyske myndigheter til saken. Tross gjentatte purringer, var faxen ubesvart da vi trykket saken. Også statsoljeselskapet NOC, som ikke oppgir noen kontaktopplysninger på sin hjemmeside, ble forsøkt kontaktet via fax, uten hell.

b) Norge:

Hydro betalte ut pengene til Gammudi, og var dermed hovedparten i saken. Hydro ble forelagt vår informasjon to dager før publisering, men valgte å ikke kommentere saken, av hensyn til den pågående granskningen. Det samme svarte StatoilHydro. Heller ingen fra daværende Saga hadde noe ønske om å kommentere saken.

c) Sør-Afrika:

Vi hadde gjennom arbeidet vårt de siste månedene allerede konfrontert to av de tre samarbeidspartnerne i Sør-Afrika med vår informasjon.

Med unntak av en tidligere Hydro-sjef i Libya, var det ingen som ville kommentere saken da hovedsaken sto på trykk 31. desember. De neste dagene fulgte vi opp med nye saker, deriblant om Gammudis kobling til det libyske statsselskapet Lafico, samt ANC-koblingen.

6 Etterspill

6.1 Oppfølging i andre medier

Sakene våre har fått en svært begrenset oppfølging i andre medier. I hovedsak er den blitt sitert av nettaviser. NTB har sendt ut to saker, den 5. og 6. oktober 2007. Saken vår 31.12 ble sitert på noen nyhetssendinger i radio, samt på Nettaviser. Det er trolig to grunner til denne begrensede oppfølgingen.

- a) Hydro og StatoilHydro har lagt lokk på saken. De gir ingen kommentarer overhode før granskningene er ferdige, trolig først til sommeren.
- b) Det er vanskelig for andre medier å henge seg på i en sak der et medium har brukt så lang tid på å undersøke en sak, og der mye baserer seg på skjulte kilder.

6.2 Ingen kommentar

Dagene etter publisering var det stille. Veldig stille. Vi forsøkte selv å kontakte den libyske ambassaden i London, men det var ingen kommentar å få verken fra ambassaden eller libyske myndigheter. Dette er fortsatt statusen når metoderapporten skrives.

Det har imidlertid skjedd ting de siste ukene som vi av kildemessige og interne grunner så langt har valgt å ikke publisere. Det er imidlertid hendelser av nyhetsinteresse som vi etter hvert håper kan publiseres.

6.3 Sakens status

Sakskomplekset er etter all sannsynlighet foreldet etter norsk lov. Dette er også grunnen til at Økokrim ikke etterforsker saken. Hadde saken skjedd etter den nye norske lovgivningen av 2003, ville den ikke vært foreldet.

Saken er ikke foreldet etter amerikansk lovgivning, og vi har grunn til å tro at sakene våre har blitt lest med interesse av både det amerikanske justisdepartementet og Securities and Exchange Commission (SEC), som tidligere har reagert overfor Statoil i en konsulentsak i Iran med visse paralleller.

Både Hydro og StatoilHydros granskningsgrupper vil komme med sine konklusjoner i saken på forsommeren.

7 Hvor mye arbeidstid og eventuell fritid er brukt på prosjektet?

Å lage noe timeanslag er umulig. Vi har arbeidet med saken i snart fire måneder, og saken pågår fortsatt. Samtidig har begge journalistene også jobbet med andre saker i denne perioden, og vi har begge hatt mange reisedøgn i forbindelse med andre saker.

Men jakten på Gammudi ble en liten mani. Det var mange opp- og nedturer. I perioder har det vært arbeidet både på jobb og på fritiden. Siden vi har jobbet overfor ulike tidssoner, har det i seg selv ført til mye kveldsarbeid.

8 Spesielle erfaringer

8.1 Research gir kilder

Saken begynte med søk i en rekke offentlige registre, arkiver, bibliotek – og ikke minst internett. Dette ga oss muligheten til å finne kilder. Med kilder fikk vi ny informasjon som kunne kontrolleres og researches, som igjen gav oss nye kilder. Alt i alt kunne vi ikke klart oss uten researchen i startfasen. Men den var bare en viktig nøkkel til å finne kildene som til syvende og sist gav oss den viktigste informasjonen.

8.2 Privatdetektiven

Samtidig med avreisen til Sør-Afrika tok vi også kontakt med en sørafrikansk privatdetektiv. Vi trodde vi trengte hjelp til å komme videre i Sør-Afrika, et land vi overhode ikke kjente. Privatdetektiven hadde en fortid fra politiet, Vi inngikk en avtale med svært klare betingelser: Vi gjorde det klart at han ikke kunne betale noen form for bestikkelser for å få tilgang til informasjonen han skulle gi oss. Det han skulle bistå oss med var å skaffe informasjon fra åpne kilder. Privatdetektiven fikk rundt 8000 kroner for jobben, men har kun bidratt med én ting: En utdatert adresse på en av personene vi lette etter. Vi har kommet et par hakk lengre med journalistisk metode – en lærdom å ta med seg.

8.3 Arabisk – en utfordring

Det arabiske skriftspråket skulle gjennom arbeidet vårt vise seg å bli en utfordring på særlig to måter:

- a) Vi har vært nærmest ute av stand til å søke på arabiske nettsider. Til en viss grad forsøkte vi, ved å oversette ord vi søkte etter til arabisk med en [arabisk-engelsk oversetter](#). Vi hyret til slutt inn en arabisk tolk ved [Noricom](#), og fikk bistand fra kollega Osman Kibar til å søke etter personene våre på arabiske nettsteder.
- b) Å oversette et arabisk navn til det latinske alfabetet er heller ingen enkel sak. Gunvor Mjedell ved universitetet i Oslo kunne fortelle oss at *”transkripsjonen til latinsk fra arabisk er ofte rent skjønnsmessig og Gammudi og Gamudi og Gamoudi og Gamoudy etc. vil kunne representere samme navnet.”*

8.4 Kildesamtalene og kildekontakten

Kilder har vært sentrale i denne saken. Derfor har vi også måttet ha et særlig bevisst forhold til kildebruk. Vi innså for eksempel at vi ikke kunne stille direkte spørsmål om etterretningstilknytningen uten at vi risikerte å få ”ubrukelige” bekreftelser.

- a) I forhold til kildesamtalene har vi derfor aldri selv tatt opp etterretningstemaet, eller forholdet til libyske statsselskaper. Vi har stilt åpne spørsmål om personene.
- b) I forhold til dissidentene hadde vi i tillegg en ekstra bekymring: En dissident er per definisjon en person som aktivt motarbeider det sittende regimet. Derfor måtte informasjon fra disse bekreftes av andre, uavhengige kilder.

8.5 Publisering på engelsk?

Vi mener sakene våre er av internasjonal interesse, og vi har fått dem oversatt til engelsk. Vi har imidlertid latt være å publisere de engelske versjonene på internett, slik vi planla å gjøre. Denne beslutningen ble tatt etter juridisk konsultasjon. Vi stiller gjerne opp i en norsk rettssal og forsvare arbeidet vårt. Men vi har med hensyn til sakens kompleksitet ikke ønske om å bli saksøkt utenfor Norge – Libya inkludert. Nylig ble danske Ekstra Bladet saksøkt for injurier i England på bakgrunn av artikler de hadde oversatt til engelsk og lagt ut på hjemmesiden sin. (Se sak i [Journalisten](#))

8.6 Pizzabudet

Av kuriøse opplevelser nevner vi en henvendelse som kom til oss per telefon i slutten av november. En nordmann kontaktet oss og tilbød oss bistand til å få intervju med sentrale libyere i saken. Det skulle koste 25.000 kroner. Kontakten skulle komme i stand via en mann som var involvert i en pizzasjappe et sted på Østlandet. Vi avslo tilbudet.

8.7 Jakten på bilder

Vi har lagt ned stor innsats i å lete etter bilder etter de involverte personene. Generelt ser det ut til at personer i det libyske statsapparatet, inkludert ambassadører, har en evne til å unngå å bli fotografert. Vi har kontaktet store billedbyråer i Afrika, de internasjonale billedbyråene, samt byråer i enkelte afrikanske og europeiske land.

8.8 Redde kilder

Bortimot samtlige kilder vi har vært i kontakt med har vært bekymret for å bli koblet til denne saken. Enkelte har sagt rett ut at de frykter for alvorlige konsekvenser. Derfor har det i mange tilfeller vært en utfordring for oss å få personer i tale.

8.9 Vår sikkerhet

”Jeg hadde ikke satt mitt navn på en slik artikkel” sa en nordmann som har jobbet i Libya i flere år. Hans erfaringer med det libyske regimet stod i stil med hva andre også hadde fortalt. Vi har hatt et bevisst forhold til egen sikkerhet, og gjort undersøkelser underveis for å få kartlagt vår egen sikkerhetssituasjon i forhold til de personene vi har jobbet opp imot.

9. Publiserte saker

Det er publisert rundt 70 saker vedrørende Libya-avtalen. Men i forhold til arbeidet som er vist i denne metoderapporten ber vi om at følgende syv saker blir lagt til grunn for vurderingen.

- 40 mill. til Sør-Afrika	05.10.2007	Side 1, 8-9
- Aner ikke hvem Gammudi er	06.10.2007	Side 4-5
- Hydro-hjelperen som forsvant	13.10.2007	Side 1, 4- 6
- Hydros skjulte agentavtale	31.12.2007	Side 1, 12-17
- Agentens ANC-kontakter	02.01.2008	Side 6-7
- Tror pengene endte hos Ghaddafi	02.01-2008	Side 1, 8
- Rolleblanding for Gammudi	07.01.2008	Side 8-9

10. Sted og dato, samt din underskrift.

Oslo, 21.01.2008

Trond Sundnes og Jostein Løvås

Vedlegg:

- 1. Vexol SA, selskapsinformasjon**
- 2. Dataverktøy**
- 3. Datakilder**
- 4. Publiserte saker**

**Certificate issued by the Registrar of Companies &
Close Corporations on Friday, January 18, 2008 15:45
Certificate of Confirmation**

Registration number: 1997/017282/07
 Enterprise Name: VEXOL S A (PTY) LTD
 Enterprise Shortened Name: None provided.
 Enterprise Translated Name: None provided.
 Registration Date: 14/10/1997
 Business Start Date: 14/10/1997
 Enterprise Type: Private Company
 Enterprise Status: In Business
 Financial year end: February
 Standard Industrial Classification: WHOLESALE AND RETAIL TRADE; REPAIR OF MOTOR VEHICLES, MOTOR CYCLES AND PERSONAL AND HOUSEHOLD GOODS; HOTELS AND RESTAURANTS
 Postal Address: P O BOX 95363
 WATERKLOOF
 0145
 Address of registered office: SUITE 10 WATERKLOOF FORUM
 374 MILNER STREET
 WATERKLOOF
 0181

Auditor

Directors/Officers

Surname and first names	ID number, date of birth or Enterprise number	Director type	Appointment date	Addresses
GAMMUDI, ABDURRAZAG KHACLEA	561001	Director	14/10/1997	Postal: P O BOX 95363, WATERKLOOF, PRETORIA, 0145

COMPANIES AND INTELLECTUAL PROPERTY REGISTRATION OFFICE:
 Registrar of Companies & Close Corporations
 P.O. BOX 429, PRETORIA, 0001, Republic of South Africa. Docex 256, Pretoria
 Call Centre Tel: 086 184 3304, Fax (012) 328 3051, www.cipro.gov.za

Vedlegg 2

Sentrale verktøy vi har brukt

Dette er ingen uttømmende liste, men en oppstilling over noen av data-verktøyene vi har tatt i bruk i denne saken, med linker:

Selskapsinformasjon , for flere land

[Dun & Bradstreet](#) (abonnement)

[Orbis](#) (abonnement, med mulighet til frisøk)

Selskapsinformasjon i sentrale land:

Sør-Afrika [Cipro](#)

Frankrike [Infogreffe](#)

Romania [Oncr](#)

Sveits [Zefix](#)

Tyskland [Handelsregister](#)

Storbritannia [Companies House](#)

Søkemotorer

[Google](#)

[Google archives](#)

[Newspaper Archives](#) (Delvis betalingstjeneste)

[Metacrawler](#)

Rulleblad-søk

[Criminal Records](#) (Betalingstjeneste)

Personinformasjon/kreditsøk Sør-Afrika

[Deedsearch](#) (Betalingstjeneste)

Oversettelsesprogram på nettet

[Altavista Babelfish](#) (mange språk, ikke arabisk)

[Arabisk-Engelsk oversetter](#)

Dokumentsøk

[Elektronisk postjournal](#)

Programvare

[Microsoft Excel](#)

[Google Desktop](#)

Vedlegg 3

Sentrale internettkilder i saken

I den grad vi har brukt informasjon fra disse kildene alene, har kildene blitt sitert på trykk. For øvrig er dette materialet kun blitt brukt som en bakgrunn for oss. Vi går ikke god for innholdet i noen av disse kildene, men legger det ved for å vise noe av den informasjonen – riktig eller ikke – som ligger ute på nettet.

a) Forholdet mellom Sør-afrika og Libya

ANC Daily Newsbriefing

<http://70.84.171.10/~etools/newsbrief/2002/news0611.txt>

<http://70.84.171.10/~etools/newsbrief/1997/news0610>

“Who “won” Libya” Journal Article, *International Security*, volume 30, issue 3, pages 47-86 (betalingstjeneste)

“Libya's low investment puzzling - Pahad“

<http://iafrica.com/news/sa/975029.htm>

“Strategic Moral Diplomacy: Mandela, Qaddafi, and the Lockerbie Negotiations “

<http://usccis.org/tools/software/original/public/fileforward.php?Id=3238>

c) Slik investerer Libya, Bloomberg

<http://www.businesstoday.com.mt/2001/1107/focus.html>

d) Libysk etterretning i Sør-Afrika:

The South African Chemical and Biological Warfare Programme

http://ccrweb.ccr.uct.ac.za/archive/cbw/cbw_index.html

e) Libysk etterretning generelt

MI5-dokumenter om Libysk etterretning/Musa Kusa

<http://www.mathaba.net/data/sis/transcript.shtml>

<http://www.mathaba.net/data/sis/z0416ukeyesA2.shtml>

Dissidenters hjemmeside

http://www.justice4libya.com/index.php?option=com_content&task=view&id=370&Itemid=33

f) Musa Kusa

Washington Monthly, september 2006

<http://www.ocnus.net/cgi-bin/exec/view.cgi?archive=101&num=25869>

The Guardian

<http://www.guardian.co.uk/waronterror/story/0,,564861,00.html>

Angivelige MI5-dokumenter om Libysk etterretning/Musa Kusa

<http://www.mathaba.net/data/sis/transcript.shtml>

Mary Mostert, kommentator

<http://www.bannerofliberty.com/OS6-98MQC/6-23-1998.1.html>

g) Yusuf Surtee

”Yusuf Surtee for Shirts – with arms” og ”Shakeup og Shaikdown” I magasinet

[Noseweek](#)(Betalingstjeneste)

”How Mandela changed SA fashion” hos [BBC](#)

”Mandela shops for trousers not shirts” fra [Anc Daily News Briefing](#)

h) Sol Pienaar

”Basson admits misleading Mandela”

<http://www.dispatch.co.za/2001/08/02/southafrica/BASSON.HTM>

The South African Chemical and Biological Warfare Programme

<http://ccrweb.ccr.uct.ac.za/archive/cbw/61.html>

The CBW convention bulletin

<http://www.fas.harvard.edu/~hsp/bulletin/cbwcb52a.pdf>

Basson cooked prawns for Mandela

<http://www.dispatch.co.za/2001/02/15/southafrica/CMANDELA.HTM>

i) Bobby Makwetla (KJ Makwetla)

”Mbekis patriotic bourgeoisie”, Noseweek, utgave 38, desember 2001

www.noseweek.co.za

A campaign of wining and dining

Mail & Guardian, 2002

http://www.armsdeal-vpo.co.za/articles01/wining_dining.html

Reunert, company information

http://www.reunert.com/financials/annual_2003/board.htm

j) Khalifa Ahsnish

”Libya: Gadaffi’s prime time”, Africa Confidential, Volume 41 Issue 21 Page 1-8, 27

October 2000 (Betalingstjeneste)

<http://www.blackwell-synergy.com/doi/abs/10.1111/1467-6338.00096>

k) Dom

Saif mot London Daily Telegraph

<http://www.libya-watanona.com/news/n21aug2a.htm>